

FUNDUSZE UNIJNE 2014-2020 W SEKTORZE OCHRONY ZDROWIA, CZYLI JAK ZDOBYĆ ŚRODKI FINANSOWE NA PROGRAMY PROFILAKTYCZNE

VADEMECUM SAMORZĄDOWCA I PRZEDSIĘBIORCY

Publikacja powstała i została wydana w ramach projektu edukacyjnego „Zdrowie-Człowiek-Profilaktyka”. Inicjatywa ma na celu pokazanie dobrych praktyk oraz korzyści – ekonomicznych i zdrowotnych – wynikających z ochrony zdrowia i realizacji projektów profilaktycznych wśród społeczności lokalnych.

Materiał w wersji elektronicznej oraz więcej informacji na temat projektu edukacyjnego dostępne są na stronie: www.zdrowieczlowiekprofilaktyka.pl.

Autor:

Edyta Masłowska-Parafian – Ekspert ds. Funduszy Unijnych

Partner merytoryczny:

Fundacja Aby Życ

Materiał powstał dzięki finansowaniu Pfizer

Copyright © Wszelkie prawa zastrzeżone

Publikacja objęta jest prawem autorskim. Kopiowanie, przedruk całości bądź części publikacji bez pisemnej zgody wydawcy są zabronione.

Wydanie drugie, uzupełnione

Warszawa 2020

Szanowni Państwo,

niezależnie od tego, czy jesteśmy przedsiębiorcami czy przedstawicielami jednostek samorządu terytorialnego, inwestując w profilaktykę zdrowotną bezpośrednio wpływamy na podniesienie jakości życia mieszkańców poszczególnych regionów lub pracowników firm. Z punktu widzenia przedsiębiorców zdrowi pracownicy to mniej długotrwałych zwolnień i poprawa efektywności funkcjonowania firmy. Z kolei dla samorządu, zdrowi mieszkańcy to mniejsze koszty leczenia oraz większa przychylność i zadowolenie mieszkańców.

W obecnie trwającej perspektywie 2014-2020 po raz pierwszy możemy uzyskać dofinansowanie ze środków unijnych na: profilaktykę chorób nowotworowych, chorób płuc, rehabilitację, czy działania edukacyjne. Wiele samorządów w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych (RPO) zrealizowało w tym czasie inicjatywy stanowiące odpowiedź na istotny - w danym regionie - problem zdrowotny. Zebrane w niniejszym opracowaniu dobre przykłady mogą okazać się dla Państwa pomocne przy planowaniu działań w ramach przyszłej perspektywy finansowej lub jeszcze trwającej w ramach niewykorzystanych środków. Warto rozważyć powielanie programów, które przyniosły wymierne korzyści w innych regionach.

Przekazujemy w Państwa ręce materiał, który stanowi kompendium wiedzy na temat możliwości uzyskania dofinansowania na działania w obszarze profilaktyki chorób. Opracowanie przybliży dość skomplikowaną nomenklaturę związaną z obszarem środków unijnych, a także przedstawia cały proces uzyskania dofinansowania: od samego pomysłu, aż do rozpoczęcia realizacji projektu. Znajdziecie w nim Państwo również informacje na jakie konkretnie działania można uzyskać dofinansowanie, a także gdzie szukać informacji na temat konkursów. Poprawne przygotowanie wniosku o dofinansowanie jest niezbędnym elementem jego uzyskania, dlatego też proces ten został opisany bardzo szczegółowo. Należy jednak pamiętać, że otrzymanie wsparcia finansowego w formie bezzwrotnej dotacji nakłada na nas również szereg obowiązków związanych z realizacją projektu od momentu podpisania umowy o dofinansowanie. Poradnik opisuje je szczegółowo.

Zachęcam Państwa do zapoznania się z treścią przygotowanego przez nas materiału, w tym także szczegółowym opisem wybranych programów zdrowotnych finansowanych ze środków unijnych i do rozważenia możliwości pozyskania dofinansowania na działania z zakresu profilaktyki chorób w Państwa regionie.

Edyta Masłowska Pawłowa

Ekspert ds. Funduszy Unijnych

Spis treści

1. Podstawowe informacje o środkach unijnych	5
2. Od pomysłu do realizacji projektu	6
3. Na co można uzyskać dofinansowanie?	6
4. Gdzie szukać informacji o środkach unijnych?	10
5. Jak poprawnie przygotować wniosek?	12
6. Jakie są obowiązki przy realizacji projektów?	15
Kwalifikowalność wydatków.....	15
Kontrola projektu.....	16
Sprawozdawczość, rozliczenie projektu i dokumentacja.....	16
Zasady promocji i oznakowania.....	17
Trwałość projektu.....	17
7. Wybrane przykłady Regionalnych Programów Zdrowotnych finansowanych ze środków unijnych w perspektywie 2014-2020	18
8. Doświadczenia praktyków	27
9. Wykaz źródeł	29

1. Podstawowe informacje o środkach unijnych

Wraz z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej, nasz kraj został włączony w realizowaną od ponad 40 lat politykę unijną, zwaną też polityką spójności lub polityką strukturalną. Dotyczy ona rozwoju regionalnego, a jej celem jest zmniejszenie różnic pomiędzy krajami członkowskimi oraz ich poszczególnymi regionami. Docelowe kierunki wydatkowania Funduszy Europejskich określają strategie rozwoju Unii Europejskiej. Aktualna strategia rozwoju została opisana w dokumencie "Europa 2020" i bazuje na trzech podstawowych elementach:

- ❖ **Zrównoważony rozwój**, którego założeniem jest, aby rozwój gospodarczy Europy nie odbywał się kosztem środowiska naturalnego.
- ❖ **Równość szans**, czyli równe traktowanie kobiet i mężczyzn, a także przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na wiek, poglądy, pochodzenie, religie czy niepełnosprawność.
- ❖ **Spółczesność informacyjna**, polegające na upowszechnianiu nowoczesnych technologii informacyjnych w życiu codziennym obywateli, przedsiębiorstw i administracji publicznej.

Każdy projekt, który ma być realizowany z udziałem Funduszy Unijnych, oceniany jest w kontekście zgodności z trzema wyżej wymienionymi elementami.

Aby sprawnie poruszać się po unijnej dokumentacji musimy wiedzieć, że Unia Europejska wydaje pieniądze za pośrednictwem różnych **funduszy, programów i instrumentów finansowych**. W strategii rozwoju "Europa 2020" zdefiniowanych zostało pięć głównych funduszy wspierających rozwój gospodarczy wszystkich krajów Unii. W obszarze zdrowia najistotniejsze są dwa z nich:

- ❖ **Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR)**, którego celem jest zmniejszanie różnic w poziomie rozwoju regionów oraz wzmocnienie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej UE jako całości.
- ❖ **Europejski Fundusz Społeczny (EFS)**, którego celem jest walka z bezrobociem w krajach członkowskich, z jego środków współfinansowana jest także pomoc dla różnych regionów i grup społecznych, w szczególności dla osób zagrożonych ubóstwem oraz dla ludzi młodych wchodzących na rynek pracy.

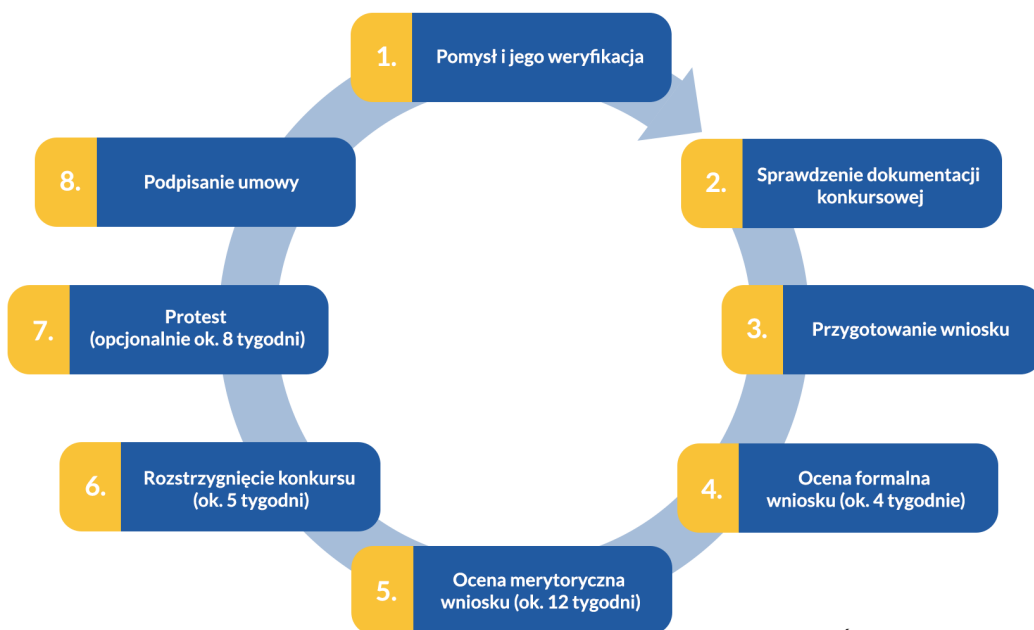
Perspektywa na lata 2014-2020 wdrażana jest w Polsce poprzez 6 krajowych programów operacyjnych, zarządzanych przez Ministerstwo Rozwoju. Obszar profilaktyki zdrowotnej finansowany jest w ramach Programu Operacyjnego "Wiedza-Edukacja-Rozwój" (PO WER) oraz 16 Regionalnych Programów Operacyjnych (RPO), zarządzanych przez samorządy województw. Finansowanie programów profilaktyki zdrowotnej przez samorządy województw w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych (RPO), w większości możliwe jest poprzez tzw. Regionalne Programy Zdrowotne (RPZ), tj. programy polityki zdrowotnej opracowane przez samorządy województw dla danej wspólnoty samorządowej (województwo, grupa powiatów) na potrzeby RPO.

2. Od pomysłu do realizacji projektu

Pozyskanie środków z Unii Europejskiej niesie za sobą ogromne, realne korzyści i umożliwia realizację zadań, które do tej pory były niedostępne. Musimy jednak pamiętać, że uzyskanie dofinansowania wymaga od nas przemyślenia całości projektu i przygotowania wniosku o dofinansowanie, a następnie przejścia przez cały proces jego weryfikacji. Przygotowanie wniosku o dofinansowanie jest elementem czasochłonnym i wymaga od nas rzetelnego przemyślenia wszystkich działań, które zamierzamy zrealizować w ramach naszego projektu.

Czas przygotowania wniosku będzie zależny od danego konkursu, a szczegóły związane z jego przygotowaniem znajdziecie Państwo w dalszej części poradnika. W tym miejscu warto podkreślić fakt, że proces związany z oceną naszego wniosku, od momentu jego złożenia trwa zazwyczaj ok. 5-6 miesięcy, a w przypadku składanych protestów nawet do 8. miesięcy. Po pozytywnym zweryfikowaniu wniosku o dofinansowanie następuje podpisanie umowy i rozpoczyna się proces realizacji projektu.

Schemat prezentujący proces od pomysłu do realizacji projektu

Źródło: opracowanie własne

3. Na co można uzyskać dofinansowanie?

Pomysł na projekt jest bardzo istotnym elementem całego procesu. Przygotowując wniosek o dofinansowanie musimy być pewni, że działania, które chcielibyśmy zrealizować, są uwzględnione w katalogu działań finansowanych przez Unię Europejską. W obszarze ochrony zdrowia, działania przewidziane do finansowania ze środków europejskich w latach 2014-2020 zostały określone w krajowych ramach strategicznych, przewidzianych dla tego obszaru. Wszystkie konkursy wyłaniające projekty, które otrzymają dofinansowanie, muszą być nastawione na realizację niżej wymienionych czterech głównych celów operacyjnych, określonych w strategii świadczenia opieki zdrowotnej.

Cztery główne cele operacyjne w obszarze zdrowia

1. Rozwój profilaktyki zdrowotnej, diagnostyki i medycyny naprawczej ukierunkowany na główne problemy epidemiologiczne w Polsce.
2. Przeciwdziałanie negatywnym trendom demograficznym poprzez rozwój opieki nad matką i dzieckiem oraz osobami starszymi.
3. Poprawa efektywności i organizacji systemu opieki zdrowotnej w kontekście zmieniającej się sytuacji demograficznej i epidemiologicznej oraz wspieranie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji w ochronie zdrowia.
4. Wsparcie systemu kształcenia kadr medycznych w kontekście dostosowania zasobów do zmieniających się potrzeb społecznych.

Krajowe ramy strategiczne "Policy paper" dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020 oraz wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego (FES) w obszarze zdrowia na lata 2014-2020 podają, że dofinansowaniu mogą podlegać następujące rodzaje projektów:

- Projekty pilotażowe i testujące w zakresie programów profilaktycznych, zawierające m.in. komponent badawczy, edukacyjny oraz wspierające współpracę pomiędzy wysokospecjalistycznym ośrodkiem a lekarzami POZ oraz szpitalami, w celu przeciwdziałania zjawisku fragmentacji opieki nad pacjentem.
- Programy profilaktyczne dotyczące chorób będących istotnym problemem zdrowotnym regionu¹.
- Programy rehabilitacji medycznej ułatwiające powrót do pracy¹.
- Programy ukierunkowane na eliminowanie zdrowotnych czynników ryzyka w miejscu pracy².
- Profilaktyka nowotworowa w kierunku wykrywania raka piersi, szyjki macicy i jelita grubego.
- Programy wczesnego wykrywania wad rozwojowych oraz rehabilitacji dzieci zagrożonych niepełnosprawnością i z niepełnosprawnościami¹.
- Deinstytucjonalizacja opieki zdrowotnej nad osobami niesamodzielnymi, poprzez rozwój alternatywnych względem opieki instytucjonalnej form opieki nad tymi osobami.

Z kolei w ramach projektów realizowanych w zakresie programów profilaktycznych, programów rehabilitacyjnych, rozwoju profilaktyki nowotworowej, programów wczesnego wykrywania wad rozwojowych i rehabilitacji dzieci oraz wsparcia deinstytucjonalizacji opieki zdrowotnej w ramach PO WER i RPO, mogą być realizowane następujące działania:

1. Wdrożenie przedmiotowych programów jest możliwe wyłącznie w formule tzw. regionalnych programów zdrowotnych (RPZ).

2. Wdrożenie przedmiotowych programów jest możliwe wyłącznie w formule tzw. regionalnych programów zdrowotnych (RPZ) z wyłączeniem obowiązku posiadania RPZ dla programów ukierunkowanych na eliminowanie zdrowotnych czynników ryzyka w miejscu pracy dostosowanych do potrzeb konkretnych pracodawców i ich pracowników.

- ✔ Opracowanie programów zdrowotnych lub programów polityki zdrowotnej³.
- ✔ Badania naukowe³.
- ✔ Działania służące nawiązywaniu i utrzymaniu współpracy pomiędzy wysokospecjalistycznymi ośrodkami a lekarzami POZ oraz szpitalami.
- ✔ Świadczenie usług zdrowotnych niezbędnych do realizacji celów programu zdrowotnego lub programu polityki zdrowotnej.
- ✔ Zapewnianie dojazdu niezbędnego dla realizacji usługi zdrowotnej dla danej osoby z miejsca zamieszkania do miejsca wykonywania badania i z powrotem.
- ✔ Zapewnienie opieki nad osobą niesamodzielną, którą opiekuje się osoba korzystająca z usługi zdrowotnej w ramach projektu, w czasie korzystania ze wsparcia.
- ✔ Działania informacyjno-edukacyjne dotyczące tematyki programu zdrowotnego lub programu polityki zdrowotnej, w tym edukacja prozdrowotna, skierowane do odbiorców tychże programów, prowadzone przez osoby uprawnione do udzielania świadczeń oraz osoby legitymujące się nabyciem fachowych kwalifikacji do udzielania świadczeń w określonym zakresie lub w określonej dziedzinie medycyny.
- ✔ Działania szkoleniowo-edukacyjne związane z wdrażanym programem zdrowotnym lub programem polityki zdrowotnej prowadzone przez osoby uprawnione do udzielania świadczeń oraz osoby legitymujące się nabyciem fachowych kwalifikacji do udzielania świadczeń w określonym zakresie lub w określonej dziedzinie medycyny.
- ✔ Monitoring jakości i celowości podejmowanych działań.

Aby program zdrowotny lub regionalny program polityki zdrowotnej mógł zostać dofinansowany ze środków RPO, wymagane jest uzyskanie pozytywnej opinii AOTMiT (Agencja Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji) i/ lub spełnienie wszystkich warunków wskazanych w opinii warunkowej (o ile taka została wydana).

Przykłady regionalnych programów polityki zdrowotnej w wybranych województwach

1. Program profilaktyki III stopnia dla pacjentów po ostrych zespołach wieńcowych w województwie kujawsko-pomorskim.
2. Program profilaktyki chorób odkleszczowych i eliminowanie skutków ich występowania w najbardziej zagrożonych grupach ryzyka województwa podlaskiego.
3. Regionalny Program Polityki Zdrowotnej ukierunkowany na profilaktykę zaburzeń nerwicowych, związanych ze stresem i pod postacią somatyczną u osób pracujących na terenie województwa podlaskiego.
4. Program wykrywania zakażeń *Borrelia burgdorferi* wśród mieszkańców województwa lubelskiego, ze szczególnym uwzględnieniem grup ryzyka, jako profilaktyka boreliozy z Lyme na lata 2017-2019.
5. Program Polityki Zdrowotnej dla mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego w wieku aktywności zawodowej na lata 2017-2019 w zakresie profilaktyki i wczesnego wykrywania zakaźnych chorób odkleszczowych.

Opinie o ww. programach zdrowotnych dostępne są na stronie:

<http://www.aotm.gov.pl/www/programy-polityki-zdrowotnej/opinie-o-programach-polityki-zdrowotnej>.

Warto wiedzieć

Punkty konsultacyjne i wyszukiwarki dotacji

Jeżeli nie jesteście Państwo pewni, czy na działania, które zamierzacie zrealizować można uzyskać dofinansowanie, warto skorzystać z sieci punktów konsultacyjnych, w których konsultanci pomogą zweryfikować pomysł.

Lista dostępnych punktów konsultacyjnych znajduje się na stronie:
<https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/punkty/>.

Drugim sposobem weryfikacji pomysłu jest skorzystanie z wyszukiwarki dotacji dostępnej na stronie: <http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/wyszukiwarka/>.

Poniżej znajdziecie Państwo przykłady konkursów ogłaszanych w 2017 roku w wybranych województwach, w ramach których możliwe jest uzyskanie dofinansowania na działania w obszarze zdrowia.

Województwo podlaskie

Przedmiotem konkursu są projekty realizowane w ramach *Osi Priorytetowej II Przedsiębiorczość i aktywność zawodowa, Działania 2.5 Aktywne i zdrowe starzenie się RPO WP 2014-2020*, dotyczące przedłużenia wieku aktywności zawodowej. W ramach przedmiotowego konkursu wspierane będą projekty mające na celu realizację czterech programów polityki zdrowotnej.

Programy dla województwa podlaskiego

1. Program profilaktyki chorób odkleszczowych i eliminowanie skutków ich występowania w najbardziej zagrożonych grupach ryzyka województwa podlaskiego.
2. Regionalny Program Polityki Zdrowotnej Województwa Podlaskiego ukierunkowany na wzmocnienie potencjału zdrowia osób pracujących w województwie podlaskim.
3. Program Polityki Zdrowotnej Województwa Podlaskiego ukierunkowany na rehabilitację ułatwiającą powroty do pracy osób z chorobą onkologiczną.
4. Regionalny Program Polityki Zdrowotnej ukierunkowany na profilaktykę zaburzeń nerwicowych związanych ze stresem i pod postacią somatyczną u osób pracujących na terenie województwa podlaskiego.

Ogłoszenie o konkursie dostępne jest na stronie:

<http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/nabory/25-aktywne-i-zdrowe-starzenie-sie-1>.

Województwo opolskie

Przedmiotem konkursu są typy projektów określone dla *Działania 8.1 Dostęp do wysokiej jakości usług zdrowotnych i społecznych*, w ramach *Osi Priorytetowej VIII Integracja społeczna RPO WO 2014-2020*, w zakresie kompleksowej opieki nad matką i dzieckiem.

Obszary dla województwa opolskiego

1. Opieka neonatologiczna.
2. Zwiększenie bezpieczeństwa porodu i opieki poporodowej, w celu ułatwienia matce szybszej rehabilitacji poporodowej oraz zwiększenia jakości życia dziecka.
3. Szczepienia dzieci do 2. roku życia (np. przeciwko pneumokokom).
4. Diagnostyka i leczenie chorób rozwojowych wśród niemowląt i dzieci.
5. Wczesne wykrywanie wad rozwojowych.
6. Rehabilitacja dzieci z niepełnosprawnościami.
7. Szkoły opieki nad matką i dzieckiem.
8. Promocja zdrowia i edukacja zdrowotna.
9. Podnoszenie kompetencji i kwalifikacji personelu służb świadczących usługi zdrowotne, dotyczące form zdeinstytucjonalizowanych.

Ogłoszenie o konkursie dostępne jest na stronie:

<http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/nabory/81-dostep-do-wysokiej-jakosci-uslug-zdrowotnych-i-spoecznych-3>.

4. Gdzie szukać informacji o środkach EU?

Aby aplikować o środki unijne, niezbędne jest uzyskanie informacji na temat otwartych, aktualnie trwających lub planowanych naborów wniosków o dofinansowanie. W odniesieniu do projektów w obszarze zdrowia, informacje o aktualnych lub planowanych naborach uzyskamy z następujących źródeł:

- ✔ www.funduszeuropejskie.gov.pl
- ✔ www.zdrowie.gov.pl

Warto wiedzieć

Aby wyszukać trwające lub planowane nabory wniosków, należy wejść na stronę www.funduszeuropejskie.gov.pl lub www.zdrowie.gov.pl, a następnie wybrać opcję „Zobacz ogłoszenia o naborach wniosków”.

Portal Funduszy Europejskich

Skorzystaj | O funduszach | Wiadomości | Punkty Informacyjne | Szukaj w serwisie | Serwisy programów

Jak skorzystać z Funduszy Europejskich?

Jak zacząć korzystać z Funduszy? → Znajdź dofinansowanie → **Zobacz ogłoszenia o naborach wniosków** → Poznaj obowiązki przy realizacji projektów

Dowiedz się więcej o Funduszach Europejskich

Sprawdź ofertę dla osób młodych | Sprawdź ofertę dla przedsiębiorców | Poznaj Fundusze Europejskie bez barier | Zapytaj o fundusze

Źródło: www.funduszeuropejskie.gov.pl

W celu uzyskania informacji na temat wszystkich planowanych konkursów w danym roku, należy uruchomić link „**Harmonogram naboru wniosków**” dostępny na stronie www.funduszeuropejskie.gov.pl.

Portal Funduszy Europejskich

Skorzystaj | O funduszach | Wiadomości | Punkty Informacyjne | Szukaj w serwisie | Serwisy programów

Strona główna > Jak skorzystać z Funduszy Europejskich

Nabory wniosków

Na tej stronie możesz przeglądać i wyszukiwać nabory wniosków. Ogłoszenia ułożone są według daty ich publikacji i są publikowane przez instytucje odpowiedzialne za przeprowadzanie konkursów.

Jeśli chcesz sprawdzić z wyprzedzeniem, kiedy będą ogłaszane kolejne nabory, przejdź do [Harmonogramów naborów wniosków](#).

Źródło: www.funduszeuropejskie.gov.pl

W kolejnych krokach należy wskazać rok, dla którego chcemy uzyskać informację, a następnie program, dla którego będziemy przeglądać informacje. W odniesieniu do obszaru zdrowia należy wskazać „**Wiedza Edukacja Rozwój**”, lub dla programu regionalnego wybrać interesujące nas województwo.

Po wybraniu odpowiedniej opcji pojawi się link do dokumentu:
 „Harmonogram naboru wniosków o dofinansowanie w Programie Wiedza Edukacja Rozwój”.

Informacje nt. planowanych terminów konkursów dotyczących obszaru zdrowia pojawią się w części dokumentu nazwanej *Oś Priorytetowa V Wsparcie dla obszaru zdrowia*.

Warto wiedzieć

- ✔ Informacje dotyczące dokumentacji konkursu (takie jak: regulamin konkursu, załączniki, wzory umów i wniosków o dofinansowanie) ogłaszane są na **30 dni przed otwarciem naboru**.
- ✔ Regulamin konkursu określa ile czasu ma beneficjent na złożenie wniosku o dofinansowanie (najczęściej jest to ok. 4 tygodni).
- ✔ Instytucje odpowiedzialne za wdrażanie programów unijnych, w celu ułatwienia procesu pozyskiwania środków europejskich, organizują dedykowane szkolenia i konferencje dotyczące omówienia założeń ogłoszonych konkursów. Informacje na temat dostępnych szkoleń można uzyskać za pośrednictwem portalu www.funduszeuropejskie.gov.pl w części *Weź udział w szkoleniach i konferencjach*.

5. Jak poprawnie przygotować wniosek?

W celu uzyskania dofinansowania, jako beneficjent (czyli osoba starająca się o dofinansowanie) jesteśmy zobowiązani złożyć poprawnie wypełniony wniosek. Musi on być przygotowany zgodnie z zasadami odpowiadającymi poszczególnym konkursom. Warto podkreślić, że projekty mogą być realizowane również w partnerstwie. Jeśli jeden podmiot nie może wykonać wszystkich zadań zaplanowanych do realizacji w projekcie, może zaprosić do współpracy partnera, który takie zadania wykona. Zasady realizacji projektów w partnerstwie szczegółowo określa dokumentacja konkursowa.

Przykład z dokumentacji konkursowej

Zgodnie z obowiązkowym kryterium, w szczególnym przypadku, gdy projekt nie jest realizowany przez placówkę POZ, realizacja projektu musi odbywać się w partnerstwie z co najmniej jedną placówką POZ. Partnerstwo może zostać utworzone przez podmioty wnoszące do projektu zasoby ludzkie, organizacyjne, techniczne lub finansowe. Projekt taki zwany jest „projektem partnerskim” i realizowany jest na warunkach określonych w porozumieniu albo w umowie o partnerstwie.

W przypadku projektu partnerskiego realizowanego na podstawie porozumienia albo umowy o partnerstwie, podmiot, o którym mowa w art. 3 ust. 1 ustawy Prawo zamówień publicznych, ubiegający się o dofinansowanie, dokonuje wyboru partnerów spoza sektora finansów publicznych z zachowaniem zasady przejrzystości i równego traktowania podmiotów.

W przypadku projektu partnerskiego podmiot poszukujący jest zobowiązany do:

- ✔ Ogłoszenia otwartego naboru partnerów na swojej stronie internetowej wraz ze wskazaniem co najmniej 21-dniowego terminu na zgłaszanie się partnerów.
- ✔ Uwzględnienia przy wyborze partnerów: zgodności działania potencjalnego partnera z celami partnerstwa, deklarowanego wkładu potencjalnego partnera w realizację celu partnerstwa, doświadczenia w realizacji projektów o podobnym charakterze.
- ✔ Podania do publicznej wiadomości na swojej stronie internetowej informacji o podmiotach wybranych do pełnienia funkcji partnera.

W celu wyłonienia projektów, które zostaną dofinansowane, w pierwszej kolejności Komisja Konkursowa oceni złożone wnioski pod względem formalnym, tj. zweryfikuje, czy wszystkie pola wniosków zostały wypełnione w sposób zgodny z zasadami przedstawionymi w instrukcji wypełniania wniosku o dofinansowanie. Po zatwierdzeniu wniosków pod względem formalnym, Komisja Konkursowa oceni wnioski pod względem merytorycznym, a następnie sporządzi listę rankingową i zatwierdzi do dofinansowania te wnioski, które uzyskały odpowiednią liczbę punktów.

Wypełnij prawidłowo wniosek – krok po kroku

Wypełniając wniosek o dofinansowanie, w pierwszej kolejności podajemy **podstawowe informacje o projekcie**. Większość pól w pierwszej części wniosku wypełniana jest automatycznie, na podstawie informacji o naborze, wprowadzonych do systemu przez właściwą instytucję. W kolejnym kroku niezbędne jest podanie **opisu projektu w kontekście właściwego celu szczegółowego programu**, w ramach którego realizowany jest projekt. Cel projektu wybierany jest z listy rozwijanej, dostępnej we wniosku, natomiast bardzo istotne jest określenie, w jaki sposób mierzona będzie realizacja celu projektu, poprzez **ustalenie wskaźników pomiaru celu**. Instrukcja wypełniania wniosku podaje, że wskaźniki powinny w sposób precyzyjny i mierzalny umożliwić weryfikację stopnia realizacji tego celu.

Wypełniając wniosek niezbędne jest podanie dwóch rodzajów wskaźników:

- **Wskaźniki produktu** – dotyczące realizowanych działań, gdzie pod pojęciem produktu należy rozumieć wszystkie elementy uzyskane w wyniku dofinansowania, tj. wytworzone dobra oraz świadczone usługi. Wskaźniki produktu odnoszą się co do zasady do osób lub podmiotów objętych wsparciem.
- **Wskaźniki rezultatu** – dotyczące oczekiwanych efektów realizacji projektu.
  - *Wskaźniki rezultatu bezpośredniego* - odnoszą się bezpośrednio do sytuacji po zakończeniu projektu i dotyczą osób lub podmiotów uczestniczących w projekcie.
  - *Wskaźniki rezultatu długoterminowego* – dotyczą efektów wsparcia osiągniętych w dłuższym okresie od zakończenia wsparcia (np. sześć miesięcy po zakończeniu udziału w projekcie).

Komisja Konkursowa ocenia adekwatność doboru i opisu wskaźników realizacji właściwego celu szczegółowego oraz sposobu ich pomiaru. Poprawne określenie wskaźników jest niezbędne do otrzymania dofinansowania.

W kolejnym kroku konieczne jest **określenie grupy docelowej**, czyli wskazanie, kto konkretnie zostanie objęty wsparciem w ramach wnioskowanego projektu. Określenie grupy docelowej powinno odbyć się z użyciem ogólnodostępnych danych, tj. raportów, analiz, ekspertyz. Osoby, które zostaną objęte wsparciem, powinny zostać opisane – z punktu widzenia istotnych dla zadań i przewidzianych do realizacji w ramach projektu – cech takich jak np. wiek, status zawodowy, wykształcenie, płeć czy niepełnosprawność. W części dotyczącej określenia grupy docelowej podawane są również informacje dotyczące potrzeb i oczekiwań uczestników w kontekście wsparcia, które ma być udzielane w ramach projektu, a także bariery, które mogą napotkać uczestnicy projektu. Ponadto przedstawiany jest również opis procesu rekrutacji uczestników projektu. Bardzo istotną kwestią jest też opisanie we wniosku o dofinansowanie sposobu realizacji zasady równości szans kobiet i mężczyzn oraz przestrzeganie zasady niedyskryminacji.

Następnym krokiem uzupełnianym w ramach przygotowywanego wniosku jest **szczególony opis zadań** realizowanych w ramach projektu, a także ich przyporządkowanie do odpowiednich wskaźników, określonych na wcześniejszym etapie wypełniania wniosku.

Komisja Konkursowa przy ocenianiu wniosku weryfikuje również potencjał wnioskodawcy i partnerów podany w polach opisowych:

- ✔ Potencjał finansowy wnioskodawcy/partnerów.
- ✔ Potencjał kadrowy/merytoryczny wnioskodawcy/partnerów.
- ✔ Potencjał techniczny wnioskodawcy/partnerów.

Po wypełnieniu danych dotyczących potencjału, a także określeniu doświadczenia wnioskodawcy i partnerów oraz podaniu zasad zarządzania projektem, w kolejnym kroku przedstawiany jest **szczegółowy budżet projektu**. Informacje dotyczące budżetu projektu są podstawą do oceny kwalifikowalności i racjonalności kosztów, powinny też bezpośrednio wynikać z opisanych wcześniej zadań i ich etapów. W szczegółowym budżecie projektu ujmowane są jedynie wydatki kwalifikowalne, spełniające warunki określone w wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków.

Ostatnim etapem wypełnienia wniosku o dofinansowanie jest określenie **harmonogramu projektu** w formie wykresu Gantta, obejmującego pierwsze dwanaście miesięcy realizacji w ujęciu miesięcznym, a pozostałą część okresu realizacji projektu (jeżeli projekt trwa dłużej niż jeden rok) w ujęciu kwartalnym (w postaci kwartałów kalendarzowych).

6. Jakie są obowiązki przy realizacji projektów?

Uzyskanie dofinansowania na realizację projektu następuje w wyniku otrzymania pozytywnej oceny złożonego wniosku o dofinansowanie oraz podpisania umowy. Procedura podpisania umowy rozpoczyna się w momencie otrzymania oficjalnego pisma potwierdzającego przyznanie wsparcia na realizację projektu. Pismo zawiera również informację o dokumentach, jakie należy zgromadzić, aby podpisać umowę oraz terminy, w których powinny zostać dopełnione niezbędne formalności. Należy jednak pamiętać, że otrzymanie wsparcia finansowego w formie bezzwrotnej dotacji nakłada na beneficjenta, czyli na nas, szereg obowiązków związanych z realizacją projektu. Poniżej znajdziecie Państwo ich podsumowanie.

Kwalifikowalność wydatków

Realizując projekt musimy pamiętać, że nie każdy wydatek związany z projektem może zostać dofinansowany. Poszczególne programy i rodzaje dotacji mają przypisany katalog tzw. *kosztów kwalifikowanych* i tylko wydatki z tego katalogu podlegają dofinansowaniu. Bardzo ważny jest fakt, iż przyjmując dofinansowanie z Funduszy Europejskich zobowiązujemy się ponieść wszystkie wydatki z zachowaniem zasady uczciwej konkurencji, efektywności, jawności i przejrzystości, a także dołożyć wszelkich starań w celu uniknięcia konfliktu interesów. Oznacza to, że podmioty zobowiązane ustawowo do stosowania prawa zamówień publicznych dokonują wyboru dostawców zgodnie z tymi przepisami, a prywatni przedsiębiorcy powinni stosować zasadę konkurencyjności.

Kontrola projektu

Każdy projekt, który uzyskał dofinansowanie, poddawany jest szeregowi obowiązkowych kontroli zarówno w trakcie jego realizacji, jak i w okresie trwałości. Wyróżniono 6 głównych rodzajów kontroli.

Rodzaje kontroli

1. **Weryfikacja wniosków o płatność** – każdy złożony wniosek o płatność zostanie sprawdzony pod kątem formalnym i rachunkowym, zostanie też sprawdzone, czy wydatki ujęte w tym wniosku do refundacji lub rozliczenia są wydatkami kwalifikowalnymi.
2. **Kontrola w miejscu realizacji projektu lub w siedzibie firmy** – może być prowadzona w trakcie realizacji projektu, na jego zakończenie lub po zakończeniu, a w trakcie samej kontroli weryfikowana będzie dokumentacja i zakres rzeczowy realizowanego projektu.
3. **Kontrola krzyżowa** – realizowana będzie w sytuacji, gdy beneficjent realizuje więcej niż jeden projekt lub gdy realizował projekty w latach 2007-2013. W trakcie tej kontroli sprawdzane będzie, czy w ramach kilku projektów nie były finansowane te same wydatki.
4. **Kontrola na zakończenie** – w ramach tej kontroli instytucja sprawdza kompletność i zgodność z procedurami całej dokumentacji związanej z realizacją projektu.
5. **Kontrola trwałości** – prowadzona jest po zakończeniu realizacji projektu i jej głównym celem jest weryfikacja, czy nie zaszły w projekcie niedozwolone modyfikacje.
6. **Inne kontrole** – mogą być realizowane na podstawie odrębnych przepisów, bezpośrednio przez Komisję Europejską, Europejski Trybunał Obrachunkowy, Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych, Instytucję Audytową lub Najwyższą Izbę Kontroli.

Każdorazowo, po zakończeniu kontroli zostaje sporządzona dokumentacja pokontrolna zawierająca informacje dotyczące wykrytych nieprawidłowości i ewentualnych zaleceń pokontrolnych lub informacja o braku nieprawidłowości.

Sprawozdawczość, rozliczenie projektu i dokumentacja

Przez cały okres realizacji projektu beneficjent zobowiązany jest regularnie informować instytucję, która udzieliła wsparcia o postępach w realizacji projektu. Sprawozdania należy przygotowywać na specjalnym formularzu i powinny być one składane zazwyczaj minimum raz na 3 miesiące. W sprawozdaniach informuje się o podejmowanych działaniach, uzyskiwanych efektach oraz ponoszonych wydatkach (wszystko to w odniesieniu do założeń z wniosku o dotację). Przedstawia się również plan działań na okres poprzedzający złożenie kolejnego sprawozdania.

Zasady promocji i oznakowania

Informowanie o fakcie uzyskania dofinansowania jest jednym z najważniejszych obowiązków beneficjenta oraz powinno odbywać się poprzez odpowiednie działania informacyjne i promocyjne. Wszystkie dokumenty przeznaczone do publikacji oraz dla uczestników projektu powinny być oznakowane we właściwy sposób i jako element minimalny zawierać zarówno logo Funduszy Europejskich z nazwą programu, z którego realizowany jest projekt, jak i logo Unii Europejskiej z nazwą funduszu, z którego projekt uzyskał dofinansowanie.

Trwałość projektu

Zakończenie realizacji projektu oraz jego finansowe rozliczenie nie oznacza jeszcze wypełnienia wszystkich obowiązków wynikających z warunków wsparcia. Po zakończeniu projektu, jako beneficjent Funduszy Europejskich, zobowiązani jesteśmy do przechowywania pełnej dokumentacji przez okres wskazany w umowie. Miejscem archiwizacji powinna być siedziba podmiotu, który realizował projekt. W przypadku, gdy w ramach projektu zakupione zostały środki trwałe, wybudowane obiekty lub zatrudniani pracownicy, beneficjenta obowiązuje tzw. okres trwałości, który liczony jest od daty płatności końcowej dotacji. Jest to czas, w którym należy zachować w niezmienionej formie i wymiarze efekty projektu, których osiągnięcie zostało zadeklarowane we wniosku o dofinansowanie. Standardowo wynosi on 5 lat, a dla mikro, małych i średnich przedsiębiorstw okres trwałości to 3 lata.

UWAGA

Naruszenie zasady trwałości może oznaczać konieczność zwrotu środków otrzymanych na realizację projektu wraz z odsetkami liczonymi jak dla zaległości podatkowych, proporcjonalnie do okresu niezachowania obowiązku trwałości.

7. Wybrane przykłady Regionalnych Programów Zdrowotnych (RPZ) finansowanych ze środków Unii Europejskiej w latach 2014-2020

W obecnie trwającej perspektywie finansowej zaplanowanej na lata 2014-2020 działania dotyczące profilaktyki zdrowotnej były po raz pierwszy finansowane ze środków Unii Europejskiej. W tym czasie, w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych (RPO) powstało wiele pomysłów na programy stanowiące odpowiedź na istotny - w danym regionie - problem zdrowotny. Zebrane przykłady mogą okazać się dla Państwa pomocne w planowaniu działań w ramach zbliżającej się, nowej perspektywy finansowej lub jeszcze trwającej w ramach niewykorzystanych środków. Warto rozważyć powielenie programów, które przyniosły wymierne korzyści w innych regionach.

Regionalne Programy Zdrowotne, które są godne powielenia w naszym kraju to:

1. Program profilaktyki chorób odkleszczowych i eliminowanie skutków ich występowania w najbardziej zagrożonych grupach ryzyka.
2. Zapobieganie ciężkim zapaleniom płuc u chorych onkologicznych z najczęstszymi nowotworami litymi i hematologicznymi.
3. Zapobieganie ciężkim zapaleniom płuc i powikłaniom pogrypowym u osób z chorobami nowotworowymi.
4. Program poprawy opieki nad matką i dzieckiem.

Wyżej wymienione programy zostały pozytywnie zaopiniowane przez AOTMiT i wdrożone w 5. województwach, w tym w województwie świętokrzyskim, opolskim, podlaskim, wielkopolskim oraz dolnośląskim. Poniżej przedstawiamy szczegółowy opis wybranych regionalnych programów zdrowotnych.

Przykłady regionalnych programów zdrowotnych

WOJEWÓDZTWO PODLASKIE

Program profilaktyki chorób odkleszczowych i eliminowanie skutków ich występowania w najbardziej zagrożonych grupach ryzyka województwa podlaskiego

CEL GŁÓWNY

Zmniejszenie liczby zachorowań na boreliozę z Lyme i kleszczowe zapalenie mózgu (KZM) w województwie podlaskim poprzez profilaktykę pierwotną wyselekcjonowanej grupy ryzyka, tj. osób pracujących w sektorze rolnictwa, łowiectwa i rybactwa z terenu województwa podlaskiego.

REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA

Przedmiotowy program możliwy do wdrożenia w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020, Oś Priorytetowa II *Przedsiębiorczość i Aktywność zawodowa*, Działanie 2.5 *Aktywne i zdrowe starzenie się*, Priorytet Inwestycyjny 8vi *Aktywne i zdrowe starzenie się*.

GRUPA DOCELOWA/ ZAŁOŻENIA PROGRAMU

- Program ukierunkowany na minimalizację wpływu czynników ryzyka chorób odkleszczowych, rozumianych jako istotny problem zdrowotny na terenie województwa podlaskiego i skierowany do osób w wieku pomiędzy 18. a 64. r.ż.
- Do populacji docelowej adresowano działania z zakresu prewencji pierwotnej poprzez uświadomienie zagrożeń, jakie niesie pokłucie przez kleszcza oraz nauczanie zasad profilaktyki, w tym zastosowanie szczepienia przeciwko kleszczowemu zapaleniu mózgu, co przyczyni się do zmniejszenia zachorowalności na choroby odkleszczowe oraz redukcji liczby powikłań.

ETAPY REALIZACJI PROGRAMU

Etap organizacyjny

1. Wyłonienie realizatora/ koordynatora programu

Realizator projektu wyłoniony w drodze konkursu zgodnie z art. 48 lit. b ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2019, poz. 1373 t.j.) i w procedurze konkursowej, zgodnie z zasadami określonymi w ustawie z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (DZ. U. 2016 poz. 2017 j.t.).

Obowiązki realizatora: zapewnienie kadry wykonującej zawód medyczny lub zawód mający zastosowanie w ochronie zdrowia oraz posiadającej doświadczenie w zakresie edukacji zdrowotnej w celu realizacji działań edukacyjnych i profilaktyczno-interwencyjnych.

2. Przygotowanie i wysłanie zaproszeń do udziału w programie

- Zaproszenie do uczestnictwa w programie populacji województwa podlaskiego, podmiotów gospodarczych, jednostek samorządu terytorialnego, podmiotów sektora POZ oraz jednostek podstawowej służby medycyny pracy.
- Rozesłanie plakatów informacyjno-edukacyjnych dotyczących tematyki programu do wszystkich jednostek samorządu terytorialnego z terenu województwa (136).
- Wysłanie zaproszenia wraz z kompletem materiałów o programie, w celu nawiązania współpracy w zakresie wczesnej profilaktyki chorób odkleszczowych do podmiotów gospodarczych zatrudniających populację docelową programu.

3. Przeprowadzenie działań profilaktyczno-interwencyjnych w podmiotach gospodarczych zakwalifikowanych do udziału w programie z wykorzystaniem sektora POZ w formie wizyt profilaktycznych.

4. Zorganizowanie szkolenia personelu medycznego na temat najnowszej wiedzy medycznej z zakresu wczesnej identyfikacji i profilaktyki dotyczącej boreliozy z Lyme oraz KZM, a także na temat zagadnień logistyczno-organizacyjnych dotyczących aspektów formalnych i prawnych, współudziału/współpracy z realizatorem programu. Szkolenie obejmie 189 osób wykonujących zawód medyczny, tj. 3 osoby z każdego z 23 POZ (69 osób) oraz 120. lekarzy uprawnionych do sprawowania profilaktycznej opieki zdrowotnej nad pracującymi w województwie podlaskim w zakresie boreliozy z Lyme i KZM.

5. Identyfikacja i zakwalifikowanie do szczepienia przeciwko KZM

Etap szkoleniowy, a w jego zakresie

- ✔ Szkolenia osób wykonujących zawód medyczny,
- ✔ Szkolenia podmiotów gospodarczych.

Etap profilaktyczno-interwencyjny z wykorzystaniem zasobów 23. podmiotów sektora podstawowej opieki zdrowotnej

- ✔ Organizacja szczepień ochronnych,
- ✔ Monitoring i ewaluacja programu.

PODSTAWY PRAWNE

- ✔ Podstawa prawna realizacji programu – art. 48 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2019, poz. 1373 t.j.).

Planowane w programie interwencje są:

- zgodne z priorytetami zdrowotnymi ustalonymi w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 21 sierpnia 2009 r. w sprawie priorytetów zdrowotnych (Dz.U. 2009 r., nr 137, poz. 1126);
  - zgodne z celem strategicznym Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020 określonego w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 4 sierpnia 2016 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020 (Dz. U. 2016 r., poz. 1492), którym jest wydłużenie życia w zdrowiu, poprawa zdrowia i związanej z nim jakości życia ludności oraz zmniejszenie nierówności społecznych w zdrowiu.
- ✔ Obszar działań przewidziany w programie jest komplementarny z zapisami (wymogami i ograniczeniami) dokumentów o charakterze strategiczno- wdrożeniowym, tj.:
    - „Policy Paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020. Krajowe Ramy Strategiczne”,
    - „Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze zdrowia na lata 2014-2020” Ministra Rozwoju,
    - „Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020”,
    - „Metodologia szacowania wartości docelowych dla wskaźników wybranych do realizacji w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020”,
    - „Wspólna Lista Wskaźników Kluczowych 2014-2020 – EFS”,
    - „Strategia komunikacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020”.

ŹRÓDŁO:

Regionalny Program Zdrowotny „Program profilaktyki chorób odkleszczowych i eliminowanie skutków ich występowania w najbardziej zagrożonych grupach ryzyka województwa podlaskiego”

LINK DO PROGRAMU:

<https://rpo.wrotapodlasia.pl/resource/file/download-file/id.12524/attachment.1>

WOJEWÓDZTWO ŚWIĘTOKRZYSKIE

Zapobieganie ciężkim zapaleniom płuc u chorych onkologicznych z najczęstszymi nowotworami litymi i hematologicznymi

! Program został oceniony przez AOTMiT jako unikatowy w skali europejskiej.

CEL GŁÓWNY

Zmniejszenie zapadalności na inwazyjną i nieinwazyjną chorobę pneumokokową u chorych z województwa świętokrzyskiego z najczęstszymi nowotworami litymi i hematologicznymi w latach 2019-2021.

REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA

Oś priorytetowa 8 „Rozwój, edukacja, aktywne społeczeństwo”. Działanie 8.2 „Aktywne i zdrowe starzenie się”. Poddziałanie 8.2.2 „Wsparcie profilaktyki zdrowotnej w regionie”.

Celem szczegółowym powyższego poddziałania jest: „wydłużenie aktywności zawodowej osób w wieku produkcyjnym poprzez udział w programach zdrowotnych”.

GRUPA DOCELOWA/ ZAŁOŻENIA PROGRAMU

Populacja mieszkańców województwa świętokrzyskiego leczonych z powodu najczęstszych złośliwych chorób nowotworowych (rak płuca, rak sutka, rak trzonu macicy, rak szyjki macicy, rak jelita grubego, rak odbytnicy, rak pęcherza moczowego, przewlekła białaczka limfocytowa), kwalifikujących się do włączenia do programu w latach 2019-2021. Nowotwory te zostały wybrane ze względu na istotność epidemiologiczną, kliniczną oraz społeczną, a także możliwość i efektywność leczenia radykalnego (5-letnie przeżycia) oraz dostępne dane dotyczące efektywności szczepień w tej grupie chorych onkologicznych.

Główny Inspektor Sanitarny (GIS) w Programie Szczepień Ochronnych (PSO) zaleca szczepienia ochronne przeciw bakteriom *Streptococcus pneumoniae*:

- ❖ osobom dorosłym powyżej 50. roku życia,
- ❖ z przewlekłą chorobą serca, przewlekłą chorobą płuc, cukrzycą, wyciekami płynu mózgowo-rdzeniowego, implantem ślimakowym, przewlekłą chorobą wątroby, w tym z marskością, osobom uzależnionym od alkoholu, palącym papierosy,
- ❖ z anatomiczną lub czynnościową asplenią: sferocytozą i innymi hemoglobinopatiami, z wrodzoną i nabytą asplenią; dzieciom i **osobom dorosłym z zaburzeniami odporności: wrodzonymi i nabytymi niedoborami odporności, zakażeniem HIV, przewlekłą chorobą nerek i zespołem nerczycowym, białaczką, chorobą Hodgkina, uogólnioną chorobą nowotworową związaną z leczeniem immunosupresyjnym, w tym przewlekłą steroidoterapią i radioterapią, szpiczakiem mnogim.**

Pacjenci onkologiczni nie są objęci żadnym schematem refundowanych szczepień przeciwko pneumokokom w ramach finansowania ze środków NFZ lub MZ. **Program stanowi uzupełnienie świadczeń zdrowotnych oferowanym chorym onkologicznie.**

W ramach programu osoby spełniające kryteria włączenia szczepione zostaną przeciwko pneumokokom szczepionką 13-walentną, która daje szeroką ochronę przed występującymi w Polsce serotypami pneumokoka. Użycie tej szczepionki ma uzasadnienie zarówno w rejestracji leku (zgodnie z ChPL), dostępności na polskim rynku oraz rekomendacjach ekspertów (CDC 2017, NACI 2016, IDSA 2013, ACIP 2012, ESMO 2015, ASCO 2015). Biorąc pod uwagę aktualną sytuację epidemiologiczną, która dowodzi, że najszerszą z dostępnych ochronę daje szczepionka 13-walentna, wybór wskazuje na szczepienia przeciwko pneumokokom w latach 2018-2020 szczepionką 13-walentną (PCV13) (dane KOROUN).

Zastosowany schemat szczepień i sposób ich realizacji zgodny z aktualnymi ChPL produktu leczniczego przy utrzymaniu indywidualnych wskazań. Szczepienia zostaną wykonane wyłącznie u pacjentów przed rozpoczęciem chemioterapii/ immunochemioterapii, gdyż zgodnie z zaleceniami towarzystw naukowych podanie szczepienia w trakcie leczenia chemioterapią znacząco obniża odpowiedź immunologiczną, przez co szczepienie nie zabezpiecza w wystarczający sposób przed zakażeniem pneumokokami.

Szczepienie każdorazowo poprzedzi kwalifikacja lekarska i uzyskanie zgody uczestnika programu na jego realizację oraz stwierdzenie braku przeciwwskazań do prowadzenia szczepienia, w tym wynikających z procesu leczenia choroby onkologicznej.

ETAPY REALIZACJI PROGRAMU

1. Działania przygotowawcze

- ✔ Program szczepień będzie realizowany przez podmioty lecznicze wybrane do realizacji programu w drodze konkursu.
- ✔ Jeśli chory wyrazi pisemnie świadomą zgodę, zostanie zakwalifikowany do programu szczepień, o ile nie zaistnieją szczególne przeciwwskazania medyczne.

2. Działania promocyjno-edukacyjne

- ✔ Wszystkie placówki POZ oraz AOS z terenu województwa świętokrzyskiego otrzymają od realizatora/ów informacje na temat programu wraz z opisem podejmowanych działań, grup docelowych, kryteriów kwalifikacji do programu. Dodatkowo, w poradniach oraz na oddziałach prowadzących pacjentów z wytypowanymi nowotworami (poradnie onkologiczne, chirurgii onkologicznej, hematologiczne) dostępne będą informacje o realizowanym programie i miejscach, w których można będzie dokonać szczepień. Będzie to prosta broszura informacyjna wskazująca na efekty szczepień ochronnych dla osób chorych onkologicznie.
- ✔ Chorzy, u których zostanie rozpoznany nowotwór złośliwy (rak płuca, rak sutka, rak trzonu macicy, rak szyjki macicy, rak jelita grubego, rak odbytnicy, rak pęcherza moczowego, przewlekła białaczka limfocytowa) zostaną poinformowani przez lekarza prowadzącego (onkologa/hematologa/lekarza rodzinnego) o możliwości uczestniczenia w programie szczepień. Zostanie im przedstawiony schemat postępowania, korzyści zdrowotne, jakie mogą odnieść z uczestnictwa w programie. Zostaną również poinformowani o możliwych skutkach ubocznych.

3. Działania profilaktyczno-interwencyjne

- ✔ Rekrutacja uczestników programu.
- ✔ Ocena ogólna stanu zdrowia przez lekarza, ocena przeciwwskazań do szczepienia.
- ✔ Szczepienie 13-walentną szczepionką skoniugowaną przeciw pneumokokom.
- ✔ Ocena występowania NOP w okresie 7 dni od szczepienia – zgłoszenie przez pacjenta informacji o NOP.

4. Rozliczenie, monitoring i ewaluacja programu

- ✔ Przy każdej wizycie związanej z leczeniem zostanie przeprowadzony szczegółowy wywiad na temat infekcji.
- ✔ Odnotowywanie każdego zakażenia występującego pomiędzy wizytami u lekarza onkologa/ hematologa.
- ✔ Kontrola terminowości podawania chemioterapii i odnotowywanie ewentualnych odstępstw wraz z podaniem przyczyny (infekcje, bądź inne zdarzenia).
- ✔ Edukacja chorych oraz ich rodzin pod kątem sposobów unikania zakażeń i higienicznego trybu życia.

ŹRÓDŁO:

Regionalny Program Zdrowotny Zapobieganie ciężkim zapaleniom płuc u chorych onkologicznych z najczęstszymi nowotworami litymi i hematologicznymi

LINK DO PROGRAMU:

<http://www.2014-2020.rpo-swietokrzyskie.pl/skorzystaj/zobacz-ogloszenia-i-wyniki-naborow-wnioskow/zapisz/9360-zalacznik-x-regionalny-program-zdrowotny-pdf/18/2948>

WOJEWÓDZTWO OPOLSKIE

Program poprawy opieki nad matką i dzieckiem, w ramach Programu SSD w województwie opolskim do 2020 roku „Opolskie dla Rodziny”.

CEL GŁÓWNY

Poprawa zdrowia i związana z nim poprawa jakości życia oraz zmniejszenie nierówności w zdrowiu poprzez zwiększenie dostępu do wysokiej jakości usług zdrowotnych w zakresie opieki nad matką i dzieckiem w województwie opolskim do 2020 r.

REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA

Program jest określony dla działania: 8.1 Dostęp do wysokiej jakości usług zdrowotnych i społecznych w ramach Osi priorytetowej VIII Integracja społeczna RPO WO 2014-2020 w zakresie kompleksowej opieki nad matką i dzieckiem.

GRUPA DOCELOWA/ ZAŁOŻENIA PROGRAMU

- ✔ kobiety w ciąży i w okresie połogu,
- ✔ noworodki i dzieci do 2. roku życia,
- ✔ personel służb świadczących usługi zdrowotne,
- ✔ pośrednimi odbiorcami będą rodzice/opiekunowie prawni noworodków i dzieci do 2. roku życia.

ZAŁOŻENIA

- ✔ Program przyczyni się do zwiększenia dostępu do wysokiej jakości usług w zakresie zdrowia, a pośrednio może mieć wpływ na zwiększenie liczby urodzeń i poprawę stanu zdrowia młodego pokolenia mieszkańców naszego regionu, a dzięki temu wpłynie dodatnio na stan zdrowia populacji regionu, w tym na wydłużenie życia w zdrowiu.
- ✔ W okresie ciąży i połogu, zdrowie matki i dziecka powinno być szczególnie chronione i wymaga zapewnienia odpowiedniej opieki medycznej. Istotne w tym zakresie będą działania profilaktyczne oraz promocja i edukacja zdrowia, co wpłynie na rozwój kultury zdrowotnej społeczeństwa.
- ✔ Zapewnienie opieki nad kobietą w ciąży pozwoli na zmniejszenie częstości zachorowań i zgonów matek, umieralności okołoporodowej, obniżenia odsetka porodów przedwczesnych i urodzeń noworodków o małej masie urodzeniowej.
- ✔ Ponadto działania zwiększające bezpieczeństwo przebiegu ciąży, umożliwią „zdrowy start” dziecku, promując również jego bezpieczeństwo i dobrostan.
  - Odpowiednia opieka okołoporodowa zmniejszy jednocześnie zachorowalność i umieralność wśród niemowląt oraz obniży ryzyko wystąpienia wad rozwojowych płodu, a tym samym zmniejszy koszty opieki zdrowotnej w przyszłości.

STRUKTURA I DZIAŁANIA W RAMACH PROGRAMU

Program podzielono na 3 podprogramy:

1. Poprawa jakości opieki nad kobietą w okresie ciąży, porodu i połogu.

- ✔ Wczesne wykrywanie wad rozwojowych (nieinwazyjne badania prenatalne);
  - Informacja o wsparciu oferowanym w ramach NFZ wraz z danymi instytucji, do których można się zgłosić oraz dalsza diagnostyka w przypadku podejrzenia lub wykrycia wad u dziecka.
- ✔ Mobilna opieka okołoporodowa;
  - Mobilne szkoły rodzenia,
  - Mobilna poradnia laktacyjna,
  - Rozszerzona opieka położnej środowiskowej,
  - Wczesna rehabilitacja kobiet po porodzie,
  - Wsparcie kobiet po ciąży mnogiej.
- ✔ Poradnictwo specjalistyczne dla rodziców, w tym psychologiczne, dietetyczne itp.

2. Ochrona zdrowia dziecka w kierunku wsparcia jego rozwoju psychospołecznego.

- ✔ Pogłębiona diagnostyka rozwoju (psychomotorycznego) dziecka. W tym, w zależności od potrzeb:
  - Ambulatoryjne badanie dzieci do 2. m.ż. wg skali Brazeltona,
  - Badanie globalnych wzorców ruchu metodą Prechtla,
  - Inne metody diagnozy rozwojowej dzieci.
- ✔ Zaproszenie do udziału w realizowanych w ramach programu działań informacyjno-edukacyjnych, jeśli nie wykryto nieprawidłowości rozwoju u dziecka,
- ✔ Wsparcie koordynowane w przypadku wykrycia nieprawidłowości;
  - Informacja o wsparciu oferowanym w ramach NFZ wraz z bezpośrednimi danymi instytucji, do których można się zgłosić,
  - Niwelowanie nieprawidłowości w rozwoju dzieci do lat 2,
  - Mobilny instruktaż rehabilitacji w warunkach domowych,
  - Opieka psychologiczna dzieci i rodziców,
  - Leczenie paliwizumabem,
  - Wsparcie z zakresu żywienia niemowląt i małych dzieci poprzez poradnictwo multidyscyplinarnego zespołu ds. żywienia dzieci, jak i szkolenia w tym zakresie.

3. Profilaktyka zakażeń pneumokokowych – działania informacyjno-edukacyjne.

W ramach realizacji powyższych podprogramów przewidziano działania informacyjno-edukacyjne, szkolenia personelu służb świadczących usługi zdrowotne, a także zapewnienie dojazdów na rehabilitację i opiekę nad osobą niesamodzielną.

ŹRÓDŁO:

Program poprawy opieki nad matką i dzieckiem, w ramach Programu SSD w województwie opolskim do 2020 roku „Opolskie dla Rodziny”

LINK DO PROGRAMU:

https://rpo.opolskie.pl/wp-content/uploads/Zalacznik_nr_9_RPZ-matka-i-dziecko.pdf

8. Z doświadczenia praktyków

W 2019 roku, z inicjatywy Urzędu Marszałkowskiego w Świętokrzyskim Centrum Onkologii w Kielcach powstał program „Szczepienia dla chorych onkologicznie” obejmujący szczepieniami ochronnymi przeciwko pneumokokom chorujących na nowotwory mieszkańców woj. świętokrzyskiego. Realizacja programu zaplanowana została na lata 2019-2021. Budżet programu wyniósł 1,5 mln złotych, z czego aż 1,3 mln zostało dofinansowane ze środków Funduszy Unijnych. Program został oceniony przez Agencję Ochrony Technologii Medycznych i Taryfikacji jako unikatowy w skali Europy. To innowacyjne przedsięwzięcie profilaktyczne ma na celu zmniejszenie zapadalności na chorobę pneumokokową wśród chorych z nowotworami łagodnymi i hematologicznymi, u których powikłania wynikające z zapadalności na infekcję np. zapalenie płuc czy oskrzeli są śmiertelnym zagrożeniem. Wiemy już na podstawie własnych doświadczeń, które zostały udokumentowane i szeroko publikowane nie tylko w Polsce, że w przypadku chorych na przewlekłą białaczkę limfocytową, interwencja w odpowiednim czasie w postaci szczepienia przeciwko pneumokokom, sprawia, że pacjenci którzy wymagają chemioterapii znoszą leczenie zdecydowanie lepiej. Co ważne zmniejsza się też ryzyko powikłań. W planach mamy również działania informacyjno- edukacyjne dla osób leczonych onkologicznie oraz ich rodzin. Dziś nowotwór to już nie wyrok, wiele z nich można z sukcesem wyleczyć. Osobiście cieszę się bardzo, że nasza Klinika - jako pierwsza w Polsce - wprowadza program, którego od początku byłem gorącym orędownikiem, a w efekcie autorem. Liczę, że za naszym przykładem pójdą inne, nie tylko Polskie kliniki.

Dr hab. n. med. Marcin Pasiarski Prof. UJK,
specjalista chorób wewnętrznych, hematolog, kierownik Kliniki Hematologii
i Transplantacji Szpiku, Świętokrzyskie Centrum Onkologii.

W mojej opinii, najważniejszym wyzwaniem, jakie stoi przed naszym regionem jest dążenie do poprawy warunków życia oraz zdrowia jego obywateli. Mieszkańcy Opolszczyzny są jej szczególnie wartościową grupą, dlatego też ważne jest, aby województwo opolskie stawało się regionem coraz bardziej przyjaznym do zamieszkania, pracy, aktywności gospodarczej i realizowania własnych ambicji. Zdrowie pojmowane jako dobrostan fizyczny, psychiczny i społeczny polskich obywateli to jedno z pierwszoplanowych wyzwań w polityce samorządu województwa opolskiego, dlatego znaczną część środków w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020 przeznaczaliśmy na finansowanie programów polityki zdrowotnej. Zdrowe i bezpieczne społeczeństwo to gwarancja powodzenia nas wszystkich, dlatego bardzo zachęcam do sięgania po środki europejskie, z przeznaczeniem na działania związane z edukacją zdrowotną, promocją zdrowego stylu życia, profilaktyką chorób oraz poprawiających dostępność do świadczeń zdrowotnych. Możliwość wykorzystywania środków europejskich na zadania z zakresu edukacji zdrowotnej, racjonalnych i potrzebnych programów profilaktycznych, zapobiegających w przyszłości plagom cywilizacyjnym, to wielka szansa. Tak dużych środków, które można przeznaczyć na te ważne cele, dotychczas w historii naszego kraju nie było. Opolszczyzna, realizując pierwsze programy samorządowe zdobyła uznanie i poparcie wielu środowisk, a także pozytywny odbiór lokalnej społeczności. Stanowi to dla nas nieocenioną wartość. Zdobywamy nowe doświadczenia i dobre praktyki. Aby skutecznie wdrażać pierwszy program polityki zdrowotnej, powołaliśmy Radę Programową, która stanowi gremium opiniotwórcze – doradcze. Pozwala nam to na obiektywne spojrzenie na wyzwania jakie pojawiają się podczas realizacji poszczególnych projektów oraz szybkie wdrożenie wypracowanych wspólnie rozwiązań. Stworzenie swego rodzaju platformy dialogu ekspertów, Zarządu Województwa i Beneficjentów wpływa na zwiększenie kompleksowości i komplementarności wsparcia oferowanego na poziomie poszczególnych projektów oraz świadczeń finansowanych ze środków publicznych, a także stanowi źródło wiedzy na temat obszarów wymagających poprawy w funkcjonowaniu programu w przyszłości. Wartością dodaną będzie dla nas również korzyść płynąca z efektów ewaluacji wszystkich realizowanych programów, która pozwoli nam na właściwe ukierunkowanie polityki zdrowotnej województwa. Osobiście wyrażam pełne poparcie dla wszelkich inicjatyw zwiększających poziom świadomości naszych mieszkańców, zwiększających poczucie odpowiedzialności za własne zdrowie poprzez wyzwolenie właściwych nawyków zdrowotnych oraz działań poprawiających dostępność do świadczeń zdrowotnych, a Państwa zachęcam do podjęcia tego bardzo istotnego wyzwania.

Roman Kolek
Wicemarszałek Województwa Opolskiego

Nowa perspektywa unijna dała nam szansę na realizację działań zdrowotnych stanowiących dla naszego regionu największy priorytet. Województwo warmińsko-mazurskie, z uwagi na endemiczne występowanie zakażonych kleszczy, odnotowuje wysoki współczynnik zapadalności na boreliozę (jest on prawie dwukrotnie wyższy niż w kraju) i kleszczowe zapalenie mózgu (prawie sześciokrotnie wyższy niż w Polsce). Dlatego bardzo się cieszę, że udało nam się pozyskać środki na projekt programu polityki zdrowotnej dotyczący prowadzenia działań z zakresu wczesnego rozpoznania i zapobiegania chorobom odkleszczowym. Budżet przeznaczony na realizację programu wynosi 1 250 140, 97 PLN, zaś okres realizacji to lata 2017-2019. To dla nas ogromna szansa za poprawę stanu zdrowia mieszkańców województwa i zmniejszenie absencji wśród pracowników ponieważ programem objęte są osoby aktywne zawodowo, ze szczególnym uwzględnieniem osób po 50 r.ż. Nasze działania wpisują się w Cel operacyjny aktywne i zdrowe starzenie się narodowego programu zdrowia na lata 2016-2020. Bardzo się cieszę, że jako Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny brałem czynny udział w procesie aplikacyjnym dostarczając rekomendacji i niezbędnych, aktualnych danych epidemiologicznych. Wykorzystanie funduszy europejskich w ochronie zdrowia przynosi wymierne korzyści całej społeczności lokalnej. Projekty realizowane z wykorzystaniem środków unijnych służą wsparciu funkcjonowania placówek medycznych, zapewnieniu pacjentom dostępu do świadczeń zdrowotnych, a także podnoszeniu kwalifikacji zawodowych kadry medycznej i realizowaniu zadań prokościowych. Mam nadzieję, że realizowane przez nas działania przyczynią się do wdrażania podobnych także w innych regionach. Do tego Państwa zachęcam.

Janusz Dzisko

Warmińsko-Mazurski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny,
Dyrektor WSSE Olsztyn

Dla sektora organizacji pozarządowych sprawa pozyskiwania środków na realizację szerzej zakrojonych, najważniejszych projektów ma charakter priorytetowy. Jednym z bardzo istotnych źródeł finansowania działalności i rozwoju instytucjonalnego organizacji są granty z funduszy europejskich, o które organizacje mogą ubiegać się w ramach konkursów ogłaszanych przez instytucje rządowe, samorządowe lub innych wyznaczonych w tym celu dystrybutorów, takich jak np. Fundacja Batorego w przypadku funduszy EOG (tzw. norweskich). W 2016 roku nasza Fundacja Wygrajmy Zdrowie, po zakwalifikowaniu się w ogłoszonym konkursie, pozyskała grant z funduszy EOG na realizację bardzo istotnego projektu p.t. Społeczny monitoring wdrażania i realizacji Pakietu Onkologicznego. Projekt ten realizowany był w partnerstwie z Federacją Amazonek. Pozwoliło to na szeroką ocenę działania, nowych zasad diagnostyki i leczenia onkologicznego na terenie całego kraju, wprowadzonych poprzez zmiany ustawowe przyjęte przez Sejm. Uzyskane w ten sposób informacje pozwoliły na opracowanie przez zaangażowanych w projekt specjalistów raportu końcowego, zawierającego odpowiednie analizy, ekspertyzy i rekomendacje, z których kilka zostało niezwłocznie wprowadzonych do realizacji poprzez nowelizację Pakietu. Innym przykładem działań umożliwionych przez pozyskanie grantu z funduszy europejskich w konkursie ogłoszonym przez Ministerstwo Zdrowia w 2016 roku jest projekt Obywatele dla Zdrowia, realizowany w latach 2017-2018 przez Polską Koalicję Pacjentów Onkologicznych, w partnerstwie z Ogólnopolską Federacją Organizacji Pozarządowych (OFOP) oraz Biurem Rzecznika Praw Pacjenta. Projekt ten skierowany jest do organizacji pozarządowych działających w szeroko pojętym obszarze ochrony, profilaktyki i promocji zdrowia i ma charakter integracyjno-edukacyjny. Jednym z jego głównych celów jest edukacja przedstawicieli organizacji z umiejętności aktywnego udziału w konsultacjach społecznych i procesach stanowienia prawa w obszarze zdrowia. Grant pozyskany przez Polską Koalicję Pacjentów Onkologicznych z funduszy europejskich umożliwi integrację środowiska pacjentów we wszystkich regionach kraju oraz daje możliwość działania organizacji pacjenckich na rzecz poprawy jakości systemu ochrony zdrowia w Polsce.

Szymon Chrostowski

Lider ruchu społecznego „Obywatele dla Zdrowia”,
Członek Komitetu Sterującego ds. Funduszy Unijnych

8. Wykaz źródeł

- www.funduszeuropejskie.gov.pl
- www.zdrowie.gov.pl
- „Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze zdrowia na lata 2014-2020”, Warszawa, 8 grudnia 2016 r.
- „Policy paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020 Krajowe Strategiczne Ramy”, Warszawa, 29 lipca 2015 r.
- „Instrukcja wypełniania wniosku o dofinansowanie projektu w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020”, Wersja 1.3, Warszawa, 22 marca 2016 r.
- <https://rpo.wrotapodlasia.pl/resource/file/download-file/id.12524/attachment.1>
- <http://www.2014-2020.rpo-swietokrzyskie.pl/skorzystaj/zobacz-ogloszenia-i-wyniki-naborow-wnioskow/zapisz/9360-zalacznik-x-regionalny-program-zdrowotny-pdf/18/2948>
- https://rpo.opolskie.pl/wp-content/uploads/Zalacznik_nr_9_RPZ-matka-i-dziecko.pdf

notatki

**zdrowie
człowiek
profilaktyka**

Projekt edukacji środowisk
samorządowych oraz przedstawicieli
przedsiębiorców i pracodawców.

Więcej informacji:
www.zdrowieczlowiekprofilaktyka.pl